

4. Селевко Г.В. Современные образовательные технологии: Учебное пособие. – М.: Народное образование, 1998. – 256 с.

Аннотация

В статье дается обоснование содержания, структуры и цели специального курса, новые педагогические технологии в обучении биологии как отдельной организационной формы методической подготовки современного учителя биологии.

Ягеніч Л.В.

Київський національний лінгвістичний університет

**ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ
НАВЧАЛЬНИХ ТА КОМУНІКАТИВНИХ СТРАТЕГІЙ
ОВОЛОДІННЯ ІНШОМОВНИМ АУДІОВАННЯМ**

Формування стратегічної компетенції безумовно є важливим і невід'ємним фактором в іншомовному освітньому процесі школи I ступеня. Сьогодні школа уже працює на засадах, де учень і вчитель є рівноправними учасниками процесу навчання, та не лише учасниками але й партнерами. У попередній нашій статті ми вже визначали ракурс нашого дослідження і писали, про стан дослідження цієї проблеми на сьогоднішній день. Ця стаття є продовженням, оскільки, нагадуємо Вам, що були запропоновані пам'ятки для організації аудитивної діяльності та організації планування послідовності виконання аудитивної вправи. Ці пам'ятки обидві були спрямовані на підсилення одного з етапів виконання дії, що виділяється психологами як планування (О.О.Леонт'єв, В.С.Мухіна); а щодо виділених нами етапів послідовності виконання аудитивної дії (вправи) : мотивація дії – складання орієнтовного плану виконання дії. Етап мотивації виконання всіх аудитивних вправ й надалі буде присутнім, оскільки він закладається в завдання до кожної вправи. Мета цієї статті – запропонувати наступні пам'ятки, що є засобами формування стратегічної компетенції, 1) щодо керування виконанням аудитивної вправи та 2) самооцінки виконаної вправи; подати в дискрептивній формі місце і час використання цих пам'яток.

Як ми уже зазначали, що психологи розглядають три етапи у виконанні будь-якої дії: другий з яких аналіз, а третій – рефлексія. Їм відповідають наступні виділенні нами етапи виконання аудитивної дії (вправи) : другому – виконання дії за власною стратегією, а третьому – усвідомлення та самооцінка отриманого результату виконання вправи, самокорекція.

Зупинимося спершу на другому етапі, оскільки вважаємо за доцільне

навчати молодшого школяра виконувати аудитивні вправи за власними стратегіями, а зважаючи на той факт, що в цьому віці ми можемо говорити лише про елементи самостійної роботи [3], як уже зазначалося, процес оволодіння аудитивною діяльністю в початковій школі є керованим з боку вчителя. У попередній статті “Засоби формування у молодшого школяра стратегічної компетенції в процесі оволодіння англomовним аудіюванням”, що надрукована у 44 томі збірника “Наука і сучасність” НПУ ім. М.П. Драгоманова, ми говорили лише про оволодіння навчальними стратегіями, проте аудитивна вправа співвідноситься поряд із загальною стратегією її виконання ще з суб’єктивними характеристиками учня, які визначають вибір і послідовність операцій, що базуються на мовленнєвій діяльності, яка передбачає формування мовленнєвих навичок та вмінь, зокрема аудитивних. Отже, для самостійної діяльності в аудіюванні кожен школяр має оволодіти не лише навчальними, але й комунікативними стратегіями. Оскільки мова йде власне про етап виконання аудитивної вправи, то слід зазначити, що не всі молодші школярі в разі не розуміння аудіоінформації знають як поводитися. Досвід роботи в початковій школі показує, що учні початкової школи успішно оволодівають такими комунікативними стратегіями: запам’ятовування незрозумілого, перепитування, прохання про повторне прослуховування, повільніший темп мовлення, тлумачення тощо. Тому, на нашу думку, вже у молодшому шкільному віці слід навчати поведінки в процесі сприйняття аудіоінформації та перенесення отриманих вмінь в умови реального спілкування. Першим кроком щодо вище описаного навчання є пам’ятка для керування виконанням аудитивної вправи. Вона є продовженням пам’ятки щодо організації планування послідовності виконання аудитивної вправи. Школяр уже знаючи алгоритм планування виконання вправи, тепер має зосередитися власне на якості виконання аудитивної вправи, аналізує що і як йому потрібно зробити аби уникнути помилок. Вчитель разом із учнями класу опрацьовує пам’ятку, демонструє послідовність виконання дій за допомогою позначок.

Мета: Надати молодшому школяреві покроковий план виконання вправи, навчання комунікативних стратегій.

ПАМ’ЯТКА

“Як виконувати вправу?”

В які ігри ти граєш? Молодець! Саме тому ти й знаєш, що кожна гра має свої правила. Якщо ти не дотримуєшся правил гри, то автоматично виходиш з неї, а якщо чітко слідуєш за її правилами – перемагаєш у грі. Проте якщо ти не

знаєш правил, то можеш запитати, перепитати, уточнити тощо. Так само і з виконанням вправ. Чітко слідує за вказівками вчителя, й високий результат виконання вправи тобі забезпечений.

1. Пригадай послідовність виконання вправи, яку ти вивчив.

(Вчитель просить учнів в усній формі повторити раніше засвоєний алгоритм планування виконання аудитивної вправи).

2. Відразу спробуй визначити тему, над якою будеш працювати й пригадай з неї все, що знаєш.

3. Якщо все зрозуміло і запропонований зразок ти виконав, то розпочинай виконувати вправу. Старанно дотримуйся тієї послідовності дій, що ти уявив.

4. Якщо ти слухаєш і тобі щось не зрозуміло, то ти можеш:

- 1) підняти руку і запитати;
- 2) запам'ятати невідоме слово і запитати після прослуховування;
- 3) попросити повторного прослуховування;
- 4) попросити вчителя повторити повільніше;
- 5) попросити тлумачення слова.

5. Після виконання вправи дай відповідь на запитання:

- 1) Тобі було легко виконувати цю вправу?
- 2) Ти задоволений собою щодо виконання вправи?

Спробуй сам себе оцінити:

– Тобі легко було виконувати цю вправу і ти не зробив жодної помилки;

– Ти виконав цю вправу, але допустився однієї або двох помилок;

– Тобі важко виконувати такі аудитивні вправи і ти зробив три і більше помилки.

Якщо ти визначився із оцінкою, то на бланку для відповідей намалюй відповідний вираз обличчя.

6. Отже, твоя покрокова послідовність виконання вправи є наступною:

Учень, отримавши завдання, планує свою діяльність, прагнучи до

безпомилкового виконання вправи, тобто школяр прагне до вдосконалення навичок в аудіюванні. Запропонована пам'ятка спонукає учня до поетапного й послідовного виконання аудитивної вправи, що й передбачається стратегічною компетенцією. Учнів початкової школи на рівні з іноземною мовою вчатьса самостійно будувати стратегії та слідуючи за ними досягати позитивного результату виконання аудитивної вправи.

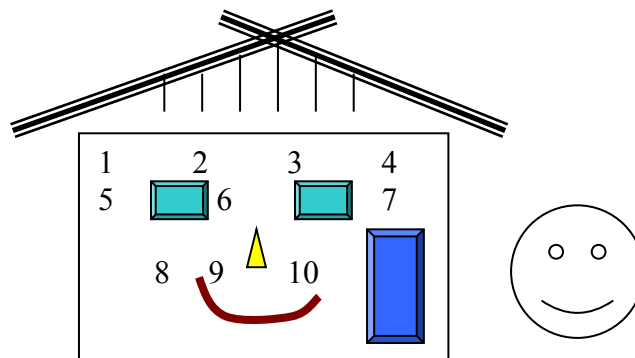
Наприклад: тема “My Family”.

☐ Вправа 1

Мета: практична – удосконалення аудитивних лексичних навичок, освітня – оволодіння навчальними і комунікативними стратегіями.

Завдання: 1) Listen to the words,

2) circle its number if it belong to the topic “Family”. R
 sister, 2) brother, 3) dog, 4) tree, 5) mother, 6) father, 7) friend,
 8) parents, 9) son, 10) grandparents.

(учень себе оцінює після виконання вправи)

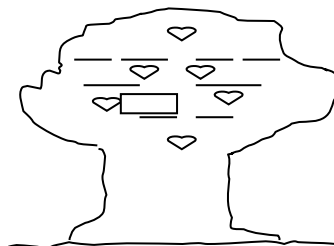
☐ Вправа 2

Мета: практична – удосконалення лексичних навичок, освітня – оволодіння навчальними і комунікативними стратегіями.

Завдання: 1) Listen to the description of the Ann’s family tree,

2) fill in the blank with help of names’ numbers.

Jane and Ben are Tanya’s parents. Emma and Jamie are Peter’s parents. Tanya and Peter have two children. Their names are Ann and Robert. Robert is a Ann’s brother.

Jane

3) Tanya

5) Jamie

7) Robert

Emma

4) Ben

6) Peter

(учень себе оцінює після виконання вправи)

Як показує практика, цю пам'ятку слід вводити коли школярі навчаються аудіювати на рівні речення та понадфразової єдності в межах вивчення кожної нової теми у другому класі. Вправи, які виконують учні, реалізуючи цю пам'ятку, умовно називаємо тренувальними (термін Ю.І.Пассова) з двох причин:

удосконалюються аудитивні навички (тренуються);

пам'ятка спрямована на оволодіння комунікативними стратегіями в процесі удосконалення аудитивних навичок. Отже, учні вправляються щодо комунікативних стратегій шляхом виконання підготовчих аудитивних вправ.

Наступна пам'ятка, яка пропонується – це пам'ятка щодо навчання адекватної самооцінки результату виконаної аудитивної вправи, і вона є логічним продовженням попередніх. Зазначимо, що самооцінка входить до навчальних вмінь [1], а тому є обов'язковим етапом формування стратегічної компетенції.

Використовуємо цей же прийом, де вчитель опрацьовує з учнями пам'ятку і паралельно вішає (малює) на дошці позначки правила послідовності виконання вправи.

Мета: Надати молодшому школяреві алгоритм виконання аудитивної вправи з метою самооцінки аудитивних вмінь.

Використання цієї пам'ятки є оптимальним на етапі розвитку аудитивних вмінь, тобто на базі мовленнєвих вправ.

ПАМ'ЯТКА

“Як я можу себе оцінити?”

Чи любиш ти отримувати похвалу? Але ти завжди знаєш, чи дійсно ти її заслужив! А чи пам'ятаєш, як прикро коли тебе марно хвалять? Або ж навпаки, ти бездоганно все виконуєш, а доброго слова не дочекаєшся. Тому пам'ятай, що всяка похвала має бути заслуженою! Виконуючи цю вправу, тобі доведеться самому визначати якої похвали ти вартий!

1. Для успішного виконання вправи пригадай, що за чим тобі слід виконувати.

2. Після виконання вправи, ти пам'ятаєш, слід визначитися із самооцінкою відповідаючи на запитання. Про оцінку пам'ятай, але й нічого не малюй на бланку для відповіді.

3. Прослухай ще раз вправу та звірся з ключем. Тобі потрібно знати, що

правильна відповідь називається ключем. Кожен, мабуть, має ключі від замка, і так само з ключем до вправи. За його допомогою ти сам перевіриш правильність виконання завдання.

Порівняй свою першу оцінку із кількістю зроблених помилок.

В залежності від правильності виконання вправи сам оціни себе:

– бездоганно (жодної помилки);

– добре (одна-дві помилки);

– непогано (три і більше помилок) .

5. Чи потрібно тобі ще раз прослухати аудіозапис, щоб самостійно виправити допущені помилки? (допускається повторне прослуховування

6. Виправи свої помилки. /////

7. Отже, твій план виконання вправи:

🎧 📄 !

Після того як вчитель розібрав з класом пам'ятку, він запитує чи всім все зрозуміло. Якщо ні – повторно працюють з пам'яткою, а якщо так – просить декількох учнів із закритими очима, не дивлячись на дошку повторити, що їм потрібно крок за кроком виконувати. Переконавшись у готовності класу до подальшої роботи, слід починати працювати з аудіотекстом.

Мовленнєві вправи розвивають іншомовні аудитивні вміння і мають таку позначку:

Вправи, на матеріалі яких буде реалізовуватися самооцінювальна пам'ятка умовно називаються самооцінювальними, так як їхня допоміжна мета: навчити учнів адекватній самооцінці. Молодший школяр сам себе оці-

нює, при аналізі відповідей, виправляє помилки – це формування рефлексії, що передбачається стратегічною компетенцією.

Наприклад робота з аудіотекстом: казка “ Fox Escapes” by Edward Marshal.

Вправа 1

Мета: формувати аудитивні навички, навчати навчальних та комунікативних стратегій.

Завдання: 1) Listen to the words and words combinations, think what the tale is about.

2) Look at the picture it helps you.

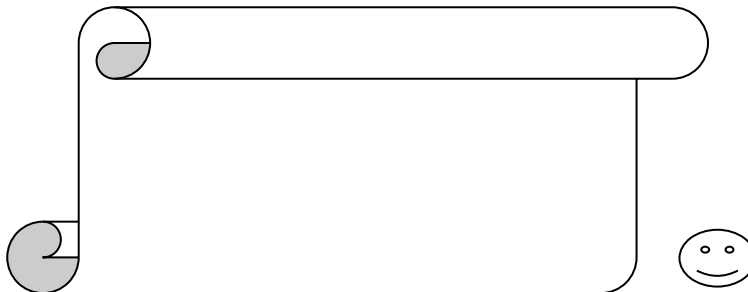
Fox, fire drill, children,
to be afraid of,
it is easy as pie, proud of.

Вправа 2

Мета: удосконалювати аудитивні навички, навчати навчальних та комунікативних стратегій.

Завдання: 1) Listen to the description, 2) draw it and colour it.

It is a fox. It's green with blue eyes and violet lips. It is big and fat. It always smiles.

(учень себе оцінює після аналізу помилок)

Вправа 3

Мета: розвивати аудитивні вміння, навчати навчальних та комунікативних стратегій.

Завдання: 1) Listen to the tale.

2) After listening listen to the questions and variants of answers.

3) Cross the letter of right answer in the table.

Fox Escapes

Ding! Ding! Ding! “Fire drill!” cried Frog. “Oh, goody,” said Pig. “Oh, no,” said Fox. “Now, single file,” said Miss Cow. “Fire drills are wild!” said Pig.

The children got out of the building in a hurry. Frog sat on a piece of waxed paper to make himself go even faster. “Whee!” said Pig. “You are next, Fox,” said Miss Cow. Fox look down. “I don’t care of this,” he said. “Go on Fox,” said Miss Cow. But Fox didn’t move. “Come on, Fox!” said the others. “It’s fun!” said Junior. “It’s wild” said Pig. “Fox is scared!” said Frog. “You are not afraid, are you?” said Miss Cow. “Yes,” said Fox. “There is nothing to be afraid of,” said Miss Cow. “It’s easy as pie.” “You may go first,” said Fox. “Not on your life!” said Miss Cow. “I always take the stairs.” “You aren’t afraid, are you?” said Fox. “Uh,” said Miss Moon.

“Who is holding up this fire drill?” said the Principal. “It’s Fox,” said Pig. “Come down this minute,” said Mr. Dog. “And you too, Miss Cow.” “I will go first,” said Fox. He closed his eyes. And down he went. “It’s easy as pie!” shouted Fox. Miss Cow took a deep breath. And down she went! The children were very proud of her.

Questions:

What did children do?

played football b) morning exercises c) fire drill

--	--	--

What did Pig say?

“It’s wonderful!” b) “It’s pretty!” c) “Fire drills are wild!”

--	--	--

What did children do?

got out of the building in a hurry b) didn’t move c) cried

--	--	--

Is Fox scared?

Yes b) no c) so-so

--	--	--

Who is holding up this fire drill?

Miss Cow b) Fox c) Mr. Dog

--	--	--

What did Miss Cow do at least?

started to cry b) nothing c) took a deep breath and went down

--	--	--

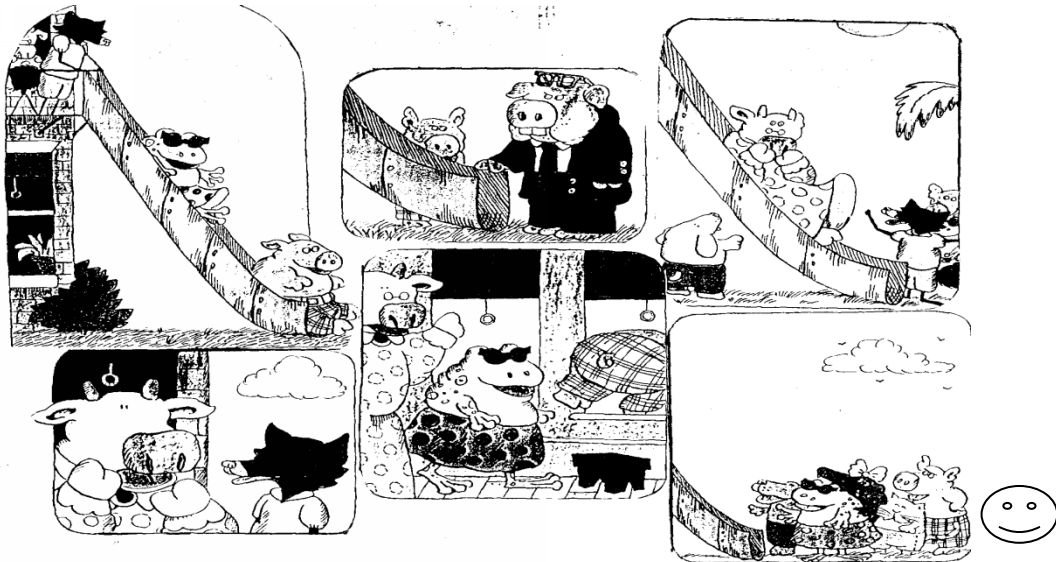

(учень себе оцінює після аналізу помилок)

☛ Вправа 4

Мета: розвивати аудитивні вміння, навчати навчальних та комунікативних стратегій.

Завдання: 1) After listening the tale 🗣️ 2) arrange the pictures according to the context. 📅

(учень себе оцінює після аналізу помилок)

Отже, кожен учень має усвідомити, що повноцінні аудитивні навички та вміння складаються з цілого ряду навчальних аудитивних дій, які знімають мовні та психологічні труднощі слухання. Мовна підготовка до аудіювання передбачає доведення навичок до автоматизму з фонетичним, лексичним і граматичним матеріалом; психологічна – відшліфовування дії механізмів аудіювання (мовленнєвого слуху, слухової пам'яті, осмислення та ймовірного прогнозування) на матеріалі мови – все це нам забезпечують підготовчі аудитивні вправи (тренувальні вправи). Реалізуються сформовані аудитивні навички, навчальні та комунікативні стратегії під час виконання мовленнєвих вправ, де проходить розвиток аудитивних вмінь, використання навчальних та комунікативних стратегій. Отже, навчаючи аудіювання, ми вслід за Ю.І.Пассовим, поклали в основу градаційний підхід в межах вивчення кожної теми: від слова до тексту, тобто поетапне формування аудитивних навичок – удосконалення аудитивних навичок – розвиток аудитивних умінь [2] та поетапне навчання стратегій: формування навчальних вмінь (побудова плану виконання аудитивної вправи) – оволодіння комунікативними (уточнення отриманої аудіо інформації) та навчальними (самооцінка, самокорекція) стратегіями.

У цій статті ми запропонували засоби формування стратегічної компетенції

у молодшого школяра в процесі формування аудитивних навичок та вмінь. Описали роботу з пам'ятками та дали приклади тренувальних та самооцінювальних вправ, які слід проводити на в середині та кінці вивчення кожної теми у 2 класі. Все вище описане реалізовуватиметься у дидактичних матеріалах з аудіювання для Мовного Портфеля молодшого школяра, оскільки чітко визначена спрямованість на освітню автономію, яка забезпечується оволодінням навчальними та комунікативними стратегіями в процесі виконання аудитивних вправ учнями початкової школи.

Використана література:

1. Коряковцева Н.Ф. Современная методика организации самостоятельной работы изучающих иностранный язык: Пособие для учителей. – М.: АРКТИ, 2002. – С. 42.
2. Пассов Е.И. Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению. – М.: Рус. яз., 1989. – С. 106.
3. Рабинович Ф.М. Самостоятельная работа учащихся // Иностранные языки в школе. – 1988. – № 4. – С. 37.

Аннотация

Статья посвящена проблеме формирования стратегической компетенции у младшего школьника в процессе овладения иноязычным аудированием. В частности овладением рецептивных стратегий, которые мы рассматриваем, как содержание стратегической компетенции.